

कुटुम्बिनामभ्युज्ज्वल्यजेत्तद्राष्ट्रमात्मवान् । श्रौत्रियास्त्वयमेताकरो धर्मनित्याः सनातनाः ।
 याजनाध्यापने युक्ता यत्र तद्राष्ट्रमावसेत् । स्वाहास्वधावषट्कारा यत्र सम्यगनुष्ठिताः ।
 अजस्रश्चैव वर्त्तन्ते वसेत्तत्राविचारयन् । अशुचीन् यत्र पश्येत ब्राह्मणान् वृत्तिकर्षितान् ।
 त्यजेत्तद्राष्ट्रमासन्नमुपसृष्टमिवाभिधं । प्रीयमाणं नरा यत्र प्रयच्छेयुरयाचिताः ।
 स्वस्थचित्तो वसेत्तत्र कृत्यकृत्यमिवात्मवान् । दण्डो यत्राविनीतेषु सत्कारश्च कृतात्मसु ।
 चरेत्तत्र वसेच्चैव पुण्यशौलेषु साधुषु । उपसृष्टेषु दान्तेषु दुराचारेषु साधुषु ।
 अविनीतेषु लुब्धेषु सुमहद्दण्डधारणं । यत्र राजा धर्मनित्यो राज्यं धर्मेण पालयेत् ।
 अपास्य कामान् कामेशो वसेत्तत्राविचारयन् । तथाशीला हि राजानः सर्वान् विषयवासिनः ।
 श्रेयसा योजयन्त्याशु श्रेयसि प्रत्युपस्थिते । पृच्छतस्ते मया तात श्रेय एतदुदाहृतं ।
 न हि शक्यं प्रधानेन श्रेयः संख्यातुमात्मनः । एवं प्रवर्त्तमानस्य वृत्तिं प्रणिहितात्मनः ।
 तपसैवेह बज्रं श्रेयो व्यक्तं भविष्यति ।
 इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्वणि मोक्षधर्मपर्वणि श्रेयोवाचिके जननवत्यधिकदिशतोऽध्यायः ॥ २८६ ॥
 ॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ कथं नु युक्तः पृथिवीं चरेदस्मदिधो नृपः । नित्यं कैश्च गुणैर्युक्तः सङ्गपाशादिमुच्यते ।
 ॥ भीष्म उवाच ॥ अत्र ते वर्त्तयिष्येऽहमितिहासं पुरातनं । अरिष्टनेमिना प्रोक्तं सगरायानुपृच्छते ।
 ॥ सगर उवाच ॥ किं श्रेयः परमं ब्रह्मन् कृत्स्नं सुखमश्रुते । कथं न शोचन् लुब्धेदेतदिच्छामि वेदितुं ।
 ॥ भीष्म उवाच ॥ एवमुक्तस्तदा तार्क्ष्यः सर्वशास्त्रविदाम्बरः । विबुधसम्पदं चाग्र्यं सदाक्यमिदमब्रवीत् ।
 सुखं मोक्षसुखं लोके न च मूढोऽवगच्छति । प्रसक्तः पुत्रपशुषु धनधान्यसमाकुलः ।
 सक्तबुद्धिरशान्तात्मा न शक्यं तच्चिकित्सितुं । स्नेहपाशसितो मूढो न स मोक्षाय कल्पते ।
 स्नेहजानिह ते पाशान् वक्ष्यामि शृणु तान्मम । सकर्णकेन शिरसा शक्याः श्रोतुं विज्ञानता ।
 सम्भाव्य पुत्रान् कालेन यौवनस्थान्निवेश्य च । समर्थान् जीवने ज्ञात्वा मुक्तश्चर यथासुखं ।
 भार्या पुत्रवतीं वृद्धां लालितां पुत्रवत्सलां । ज्ञात्वा प्रजहि कालेन परार्थमनुदृश्य च ।
 सापत्यो निरपत्यो वा मुक्तश्चर यथासुखं । इन्द्रियैरिन्द्रियार्थैस्त्वमनुभूय यथाविधि ।
 कृतकौतूहलक्षेषु मुक्तश्चर यथासुखं । उपपत्त्योपलब्धेषु लाभेषु च समो भव ।
 एष तावत्समासेन तव संकीर्त्तितो मया । मोक्षार्थं विस्तरेणैव भूयो वक्ष्यामि तच्छृणु ।
 मुक्ता वीतभया लोके चरन्ति सुखिनो नराः । सक्तभावा विनश्यन्ति नरास्त्रयं न संशयः ।
 आहारसञ्चयाश्चैव तथा कोटे पिपीलिकाः । असक्ताः सुखिनो लोके सक्ताश्चैव विनाशिनः ।
 स्वजनेन च ते चिन्ता कर्त्तव्या मोक्षबुद्धिना । इमे मया विनाभूता भविष्यन्ति कथन्त्विति ।
 स्वयमुत्पद्यते जन्तुः स्वयमेव विवर्द्धते । सुखदुःखे तथा मृत्युं स्वयमेवाधिगच्छति ।
 भोजनाच्छादने चैव मात्रा पित्रा च संग्रहं । स्वकृतेनाधिगच्छन्ति लोके नास्त्यकृतं पुरा ।
 धात्रा विहितमव्याणि सर्वभूतानि मेदिनीं । लोके विपरिधावन्ति रक्षितानि स्वकर्मभिः ।